

Jan Charytański

"Anthropologische Hintergründe der Jugendrevolte", Georg Scherer, Essen 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 41/1, 218-219

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Podręcznik dla nauczyciela po wstępie ogólnym do programu całorocznego podaje wskazówki do każdej jednostki tematycznej. Dotyczą one duchowości chrześcijańskiej związanej z tematem danej jednostki tematycznej, jak również dwu zasadniczych jej punktów: ukazania „znaku” i przepowiadania Słowa, związanego wewnętrznie z modlitwą. Wskazania wprowadzają zatem katechetę w swoistą metodę wychowawczą tego podręcznika. Wiele miejsca zajmują celebracje, paraliturgie, wymagające udziału kilku osób z grona katechetów.

W wielu środowiskach okazało się niemożliwym przeprowadzenie wszystkich celebracji, przypuszczalnie ze względu na brak personelu, jak i odpowiedniego miejsca. Ponadto katecheci odczuwali potrzebę konkretnych wzorów sformułowań, wyjaśnień dawanych przez katechetę dzieciom, dialogów itp. Te właśnie racje nakłoniły Odile Dubuissou, współautorkę podręcznika dla dziecka i nauczyciela, do podjęcia nowego trudu przygotowania wzorca wymienionych powyżej elementów katechezy. Omawiana pozycja posiada zatem prawdziwą wartość jedynie w połączeniu z podręcznikiem dla katechety.

Uderza jednak, że mimo zasadniczego celu tej pozycji element słowny proponowanych katechez w sposób zupełnie wyraźny ustępuje miejsca innym czynnościom katechetycznym. Autorki przemawiają w sposób prosty, zdaje się bliski dziecku, choć głęboko religijny. Przede wszystkim są oszczędne w słowa. Informacja nie stanowi w tych katechezach momentu zasadniczego.

Autorki dorzuciły w tej pozycji jeszcze jeden element, którego brak w podręczniku dla nauczyciela. Stanowi go pedagogika wyrazu. Każda jednostka została ubogacona o swobodny rysunek dziecka, w którym ma ono wyrazić swą duchową postawę, wypływającą z istotnej treści danej jednostki tematycznej. Godnym uwagi jest sposób przygotowania i przeprowadzenia tej czynności katechetycznej. Dzieci same wybierają elementy treściowe, które je szczególnie uderzyły w danej lekcji i usiłują je wyrazić przede wszystkim rysunkiem, ale również i w innych podobnych formach. Wszelkie naśladownictwo czy odtwarzanie podanych wzorów jest całkowicie wykluczone.

W porównaniu z polskimi wzorami katechezy francuskie wydają się raczej ubogie treściowo. Trzeba jednak głęboko się zastanowić, czy wobec 7—8-letniego dziecka nie nadużywamy informacji i nie popadamy w werbalizm. Dlatego warto tę książkę przeczytać, przemyśleć, a potem zastanowić się, o ile dorobek naszych braci z Francji może być bodźcem czy pomocą w rozwiązywaniu naszych własnych problemów.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Georg SCHERER, *Anthropologische Hintergründe der Jugendrevolte*, Essen 1968, Verlag Hans Driewer, s. 54.

Zjawisko buntów młodzieży akademickiej, które wystąpiło nieomal w tym samym czasie w wielu krajach zachodnich, jest symptomem, który należy odczytać. Zadania tego podjął się Georg Scherer, autor omawianej pozycji. Stanowi ona publikację referatu wygłoszonego przez autora na spotkaniu zarządu organizacji studentów niemieckich z Akademią Katolicką w Mühlheim-Ruhr.

Zdaniem autora problem wspomnianych buntów należy rozpatrywać w świetle antropologii filozoficznej. Opierając się o jej założenia autor podkreśla w człowieku przede wszystkim dążenie do odkrywania absolutnego sensu całej rzeczywistości. Do tego stwierdzenia dochodzi poprzez analizę różnych stopni transcendencji w człowieku. Otóż współczesna cywilizacja społeczności zindustrializowanej podsuwa ideologię dobrobytu i szczęście konsumpcji dóbr wytwarzanych. Jednocześnie czyni człowieka kółkiem w maszy-

nie planowo rządzonej przez elitę ekspertów. Teoretycznie uznawana wolność człowieka właściwie nie może się jednak nigdzie przejawiać.

Analizowane przez autora ruchy młodzieży akademickiej są, jego zdaniem, buntem przeciw strukturze społecznej „urzeczowiającej” człowieka, ograniczającej jego życie uczuciowe na rzecz pewnego pragmatyzmu; jednocześnie są one buntem przeciw autorytetom opierającym się na funkcji, a nie na wartościach osobowych. Buntom sprzyja faza rozwojowa, cechująca się bezkompromisowością, krytycyzmem i marzeniami o doskonałej strukturze życia społecznego.

Odpowiedzią czynników decydujących powinna być zmiana biurokracji technokratycznej, jak również uświadomienie sobie, że struktury społeczne muszą ciągle ulegać ewolucji.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Karl Hermann SCHELKLE, *Schuld als Erbteil?*, Einsiedeln 1968, Benziger Verlag, s. 52.

Karl Hermann Schelkle jest profesorem teologii biblijnej na uniwersytecie w Tybindze i znanym powszechnie autorem dzieł z tej dziedziny. W omawianej pozycji, stanowiącej dwudziesty tomik serii *Theologische Meditationen* wydawanej przez Hansa Künga, pragnie przedstawić obecny stan badań nad zagadnieniem grzechu pierwotnego z punktu widzenia egzegezy, oczywiście w ogromnym skrócie.

Charakterystycznym dla całej pozycji jest punkt wyjścia, a mianowicie pytanie o źródło zła na świecie. Po ukazaniu rozwiązań Zaratustry, Platona, gnozy przechodzi do Pisma św. Rozdziały 1—3 Księgi Rodzaju określa jako prorocstwo dotyczące początków. Odmawia więc tym księgom charakteru historycznego i koncentruje się na teologii tych ksiąg, odkrywając ją poprzez szatę literacką opowiadania o stworzeniu.

W Nowym Testamencie odnajduje wyraźne nawiązania jedynie u św. Pawła, zwłaszcza w liście do Rzymian, a także pierwszym do Koryntian. Stwierdza u św. Pawła istnienie nauki o pierwszym grzechu. Udowadnia jednak, że poprawna egzegeza tych tekstów Pawłowych nie upoważnia do przypisania mu nauki o biologicznym dziedziczeniu grzechu.

Przechodząc do ujęć teologicznych omawia naukę o grzechu pierwotnym w Kościele wschodnim i zachodnim, jak również u niektórych Ojców Kościoła. Biologiczne ujęcie grzechu pierwotnego jest właściwe tylko Kościołowi zachodniemu. Taki rozwój dogmatów na tym odcinku w Kościele zachodnim uwarunkowany jest błędnym tłumaczeniem tekstów Pisma św., jakkolwiek nauka o grzechu pierwotnym opiera się na wierze biblijnej i całego ludu Bożego o stanie grzeszności wszystkich ludzi.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Alfred SCHILLING, *Orationen der Messe in Auswahl. Ein Beitrag zum Problem ihrer Übertragung in unsere Zeit*, Essen 1969, Verlag Hans Driewer, s. 165.

Wprowadzenie języków narodowych do liturgii postawiło przed liturgistami szereg nowych zadań. Do najważniejszych należy tłumaczenie tekstów liturgii łacińskiej. Bardzo szybko po wprowadzeniu mszału niemieckiego pokazało się jednak, że jest to zadanie ogromnie skomplikowane. Dosłowne tłumaczenie modlitw mszału rzymskiego spotkało się z żywą krytyką wiernych. Nie odpowiada im „niedzielny” styl tych modlitw.